

KARELIA-AMMATTIKORKEAKOULU
Musiiikin koulutusohjelma

Sini-Mia Poikkimäki

TAUSTALAULUN OHJAUS HARRASTELIJALAJILLE

Opinnäytetyö
Syyskuu 2019

OPINNÄYTETYÖ
Syyskuu 2019
Musiikin koulutusohjelma

Tikkarinne 9
80200 JOENSUU
+358 13 260 600 (vaihde)

Tekijä
Sini-Mia Poikkimäki

Nimeke
Taustalaulun ohjaus harrastelijalaulajille

Tiivistelmä

Tässä opinnäytetyössä tutkitaan sitä, minkälaista ohjausta harrastelijalaulajat tarvitsevat taustalaulussa. Työssä käsitellään taustalaulun keskeisiä teemoja, kuten sen eri rooleja sekä mitä liittyy stemmantekemiseen.

Opinnäytetyötä varten suunniteltiin ja toteutettiin tiivis taustalaulukurssi harrastelijalaulajille, jotka ovat enemmän tai vähemmän mukana vapaasuuntaisen seurakuntayhteisön musiikkitoiminnassa. Kurssin tarkoitus oli antaa heille mahdollisimman käytännönläheistä ohjausta sekä apuvälineitä, joiden avulla he pystyisivät kehittämään taustalaulutaitojaan itsenäisesti eteenpäin.

Onnistuneen kurssin jälkeen havaittiin, että kurssilla käytössä olleet työskentelytavat olivat toimivia. Valmiiden stemmojen laulaminen on hyvää harjoitusta, mutta niiden rakentaminen itse ruokkii laulajien itsenäistä työskentelyä aiheen parissa. Taustalaulutaidon kehittymistä palvelee stemman etsiminen sekä korvakuulolta että musiikin teoriaa apuna käyttäen.

Kieli
suomi

Sivuja 30
Liitteet 6
Liitesivumäärä 9

Asiasanat

laulaminen, stemmat, kurssi, laulunopetus

THESIS
September 2019
Degree Programme in Music

Tikkarinne 9
80200 JOENSUU
FINLAND
+ 358 13 260 600

Author
Sini-Mia Poikkimäki

Title
Teaching Backing Vocals for Non-Professional Singers

Abstract

This thesis studies what kind of teaching non-professional singers need in singing backing vocals. The main themes of backing vocals are introduced in the thesis. These are, for example, the different roles of backing vocals and what to consider while making harmonies.

For this thesis, a compact course about backing vocals was planned and executed for non-professional singers who are more or less involved in the music scene of a free church community. The aim of this course was to give them practical guidance and tools to improve their backing vocal skills independently.

After a successful course it was noticed that the ways of working chosen for this course were functional. Singing in harmony is good practice but to make harmonies yourself feeds one's ability to work on the subject independently. Making harmonies by ear and by using music theory as a tool serve the improvement of one's skills in singing backing vocals.

Language

Finnish

Pages 30

Appendices 6

Pages of Appendices 9

Keywords

singing, harmonies, course, singing teaching

Sisältö

1	Johdanto	5
2	Opinnäytetyön menetelmälliset valinnat ja lähdemateriaali.....	6
3	Opinnäytetyön tietoperusta	7
3.1	Mitä on taustalaulu?.....	7
3.2	Stemman tekeminen ja musiikinteorian osaaminen sen tukena	9
3.3	Stemmojen harjoittelu ja harjoittaminen	11
4	Taustalaulukurssin lähtökohdat	12
4.1	Sisältö ja materiaali.....	12
4.2	Ryhmä	13
5	Taustalaulukurssin ohjaukset ja havainnot	14
5.1	Ensimmäinen ohjaukset.....	14
5.2	Toinen ohjaukset	17
5.3	Kolmas ohjaukset	19
6	Taustalaulukurssin analysoiminen palautteiden avulla	21
6.1	Ensimmäinen ohjaukset.....	22
6.2	Toinen ohjaukset	23
6.3	Kolmas ohjaukset	25
6.4	Mainitseminen arvoista	27
7	Pohdinta ja johtopäätökset.....	28
	Lähteet.....	30

Liitteet

Liite 1	Lista taustalaulukurssilla käytetyistä lauluista (tekijätietoineen)
Liite 2	Nuotti: Salaisessa piilopaikassa
Liite 3	Nuotti: Ei ole ketään toista
Liite 4	Sanat: Laulu Suomessa
Liite 5	Taustalaulu-materiaalilappu
Liite 6	Kurssilla jaetut musiikinteoriamonisteet

1 Johdanto

Stemmojen laulaminen on kiinnostanut minua lähes siitä asti, kun innostuin laulamisesta. Ensimmäiset taustat tuli laulettua jo yläkoulun musiikin tunneilla pop-lauluihin, joiden nuoteissa oli valmiiksi kirjoitettuja stemmalinjoja. Taisin jäädä koukkuun jo silloin! Siitä eteenpäin olen saanut oppia stemmalaulua mm. kuorossa ja bändissä laulaen, ja oma kiinnostukseni on ohjannut minua paljon tilanteisiin, joissa taito on saanut kasvaa ja vahvistua vuosien varrella. Taustalaulu oli minulle opinnäytetyön aihealueeksi luonnollinen ja mieluinen valinta, sillä koen, että stemmojen omaksuminen ja tuottaminen on yksi vahvuuksistani laulajana ja toki pedagoginakin.

Stemma- ja taustalaulu on kiehtova, ja vahvasti musiikkialalla läsnä oleva asia, jota kuitenkin ei juuri opeteta - laulua ammatikseen opiskelevillekaan. Mielestäni taustalaulutaito liittyy olennaisesti laulajan ja laulopedagogin ammattitaitoon. Stemmalaulutaito ei kuitenkaan tule itsestään laulunopiskelun sivussa, vaikka se jollekulle saattaa luontaisesti olla helpompaa kuin toiselle. Laulutaidon lisäksi tulee harjoittaa ”korvaa” harmonioiden kuulemiseen ja hahmottamiseen sekä kykyä laulaa omaa linjaa monien muiden sävelten ja linjojen päälle. Näiden taitojen harjoittamiseen saattaa moni kaivata ohjausta.

Opettaminen on minulle myös hyvin luontaista ja mielekästä. Olen ollut jo vuosia aktiivisesti seurakuntayhteisön musiikkitoiminnassa mukana ja vastuutehtävissä. Eräässä seurakunnan musiikkiväen tapaamisessa kävi ilmi, että monilla laulajilla oli halu ja tarve oppia taustalaulua. Koska halusin tehdä opinnäytetyöni mahdollisimman käytännönläheiseksi, tämän tarpeen noustessa esiin päätin tarjota osaamistani stemmalaulussa ja raportoida kokemuksesta opinnäytetyön muodossa. Näin sain yhdistettyä opinnäytetyöhöni kaksi minulle rakasta asiaa: stemmalaulu ja opettaminen.

2 Opinnäytetyön menetelmälliset valinnat ja lähdemateriaali

Opinnäytetyössäni tutkin, mitä ohjausta harrastelijalaulajat tarvitsevat taustalaulussa, tässä tapauksessa seurakuntakontekstissa. Toiminnallisessa osiossa toteutin taustalaulukurssin. Raportissani esittelen yleisesti taustalaulun tietoperustaa, mutta kurssin toteutuksen keskiössä oli nimenomaan se, että osallistujat saisivat mahdollisimman käytännönläheistä ohjausta ja työkaluja taustalaulun ”tarjoamiseen” vapaasuuntaisen seurakunnan tilaisuuksissa. Kurssin suunnittelun ja toteuttamisen taustalla olivat henkilökohtainen vahva taustalauluosaamiseni sekä seurakuntakontekstin tunteminen. Ryhmä koostui seurakunnassa toimivista laulajista ja kurssimateriaalissa oli joitakin hengellisiä lauluja, mutta muuten kurssin sisältö on täysin sovellettavissa erilaisiin opetustilanteisiin.

Opinnäytetyöni toteutin kvalitatiivisella tutkimusotteella, toiminnallisena tutkimuksena. Toiminnallinen tutkimus on osallistavaa ja osallistuvaa, ja sen pyrkimys on ratkaista käytännön toiminnassa havaittu ongelma tai kehittää käytäntöä, joka on jo olemassa. Lisäksi se vaatii usein yhteistyötä ja on tilanteeseen sidottua. (Metsämuuronen 2006, 102.) Tutkimusmenetelmänä käytin observointia eli havainnointia sekä palautekyselyä. Taustalaulukurssilla tein omia huomioita harjoitusten toimivuudesta ja kokonaisuudesta taitojeni mukaan, ja tässä raportissa tuon niitä esille. Havainnointi oli tässä tapauksessa osallistuvaa, jolloin havainnoija on osallistujana joko enemmän tutkijan tai toimijan roolissa (Metsämuuronen 2006, 116-117).

En ollut pelkästään tutkijan roolissa sivusta seuraajana mutta en myöskään ollut tasavertainen osallistuja muiden joukossa, jolloin mielestäni roolini oli jossain tutkijan ja toimijan välimaastossa. Osallistuvan havainnoinnin menetelmässä osallistujat tietävät olevansa osa tutkimusta ja he ovat antaneet siihen luvan – sosiaalisella vuorovaikutuksella on tärkeä rooli tutkimuksen tekemisessä (Tuomi & Sarajärvi 2009, 82). Videoin myös kurssin, jolloin sain jälkikäteen palata ohjaustilanteisiin tehdäkseni mahdollisia uusia havaintoja sekä poimiakseni raporttiin suullisia kommentteja osallistujilta.

Observoinnin tukena toimivat vapaamuotoiset palautekyselyt. Kyselyn tarkoituksena on kerätä tietoa ihmisen ajatuksista ja kokemuksista kysymällä suoraan häneltä itseltään (Tuomi & Sarajärvi 2009, 72). Opinnäytetyötä varten keräsin taustalaulukurssilla kirjalliset palautteet osallistujilta apukysymysten avulla jokaisen ohjauksen lopuksi. Apukysymykset muotoilin kunkin opetustilanteen aiheen mukaan - kysyin esimerkiksi, millaisena osallistuja koki tietyn harjoituksen. Ohjauksien jälkeen jaoin ryhmäläisille kyniä ja paperia, ja apukysymykset kirjoitin taululle, minkä jälkeen he käyttivät kymmenisen minuuttia palautteen kirjoittamiseen. Apukysymykset on esitelty ja palautteita analysoitu luvussa kuusi. Osallistujien palautteet ovat tärkeä osa raporttiani, sillä taustalaulukurssin oli nimenomaan tarkoitus vastata mahdollisimman hyvin heidän tarpeisiinsa kyseisen aiheen tiimoilta, ja heidän palautteensa antoi lisää informaatiota omien havaintojeni tueksi. Tässä raportissa käsittelen osallistujien palautteita ja kommentteja koodeilla, esimerkiksi O.A., jossa O-kirjain tulee sanasta osallistuja ja toinen kirjain edustaa tiettyä osallistujaa, joilla kullakin on oma kirjain väliltä A - F.

Itse taustalaulusta on olemassa hyvin vähän kirjallista lähdemateriaalia, vaikka lauluoppaita toki riittää. En löytänyt yhtäkään kirjaa, joka käsittelee vain taustalaulua, vaikka siinä riittäisi käsittelemistä ainakin kokonaisen kirjan verran. Tietoperustan lähteinä käytin laulamista ja säveltapailua käsitteleviä kirjoja ja internet-sivustoja. Tärkeänä lähteenä toimi musiikinopetuksen verkkopalvelu Rockwayn käytännönläheiset kurssit. Käytin myös dokumenttielokuvaa Tuhansien raitojen miehet. Yle Teema Fem näytti 2.12.2017 kyseisen dokumentin, joka esittelee suomalaisten studiomuusikoiden työskentelyä 1960 - 90-luvuilla ja joka on tois- taiseksi katsottavissa Yle Areenasta.

3 Opinnäytetyön tietoperusta

3.1 Mitä on taustalaulu?

Monilla laulajilla saattaa olla se harhakuva, että taustalaulajaksi päädytään silloin, kun sooloura laulajana ei onnistu. Totuus kuitenkin on, että ammattitaitoisella taustalaulajalla on kyky tehdä melkein mitä vain äänellään ja usein enemmän

musiikillista kuria kuin lead-laulajalla eli solistilla. ”Köörilaulajana” on myös erittäin haastavaa tehdä läpimurtoa alalla. (Grant & Grant, 98.) Laulaja Marjo-Riitta Kerminen (2017) toteaa Ylen Tuhansien raitojen miehet -dokumentilla, että taustalaulajien tehtävä on tukea solistia, ja laulusoundi tulee muotoilla kanssalaulajien kanssa yhteensopivaksi ja huolitelluksi kokonaisuudeksi. Christa Renwall kertoo Studiotyöskentely-artikkelissaan (2007), että yksityiskohdat tulee poimia alkupe- räisen melodian esittäjältä tarkoin, kuten vibrato, vire, niekut sekä fraasien pituu- det. Ylen dokumentilla esiintyvä tuottaja-kapellimestari ja trumpettisti Markku Jo- hansson (2017) myös kommentoi, että taustalaulajien työ on hyvin itsenäistä - he nojautuvat paljon omaan vaistoonsa ja musikaalisuuteensa, vaikka laulusovituk- sesta olisi olemassa nuotti. Hapuoja (2015, 83) huomauttaa, että taustalaulajien on hallittava eri musiikkityylien äänenkäyttötavat ja toteuttaa kulloisetkin stemmat tyylinmukaisesti.

Rockwayn stemmalaulukurssin opettaja Heidi Kiviharju (2019) kertoo, että käy- tännössä stemmalaulaminen on sitä, että lauletaan jotakin muuta ääntä kuin so- listi. Tässä työssä tarkoitan stemmoilla nimenomaan taustalaululinjoja. Stemma on säästävä elementti ja aina kytköksissä kappaleen harmoniaan, koska se on osa samaa kudosta, josta kappale muodostuu. Stemma voi täydentää tai kom- mentoida melodiaa, tai tuoda jotakin muuta lisämaustetta. Stemmalaulua voisi kuvailla ”aarreakuksi”, jossa riittää runsaasti tonkimista. (Kiviharju 2019.) Sekä Kiviharju (2019) että Rockwayn sovituskurssin opettaja Aleks Ojala (2019) ope- tusvideoillaan huomauttavat, että stemmat täydentävät melodiaa, mutta erillisinä yksikköinä ne eivät välttämättä ole kovinkaan ihmeellisiä. Kuitenkin linjojen muo- dostama yhteinen kokonaisuus on toimiva.

Kiviharjun (2019) mukaan taustalaulun roolit voidaan jakaa ”rytmisiin riffeihin, pit- kiin sointumattoihin sekä päämelodian rytmin ja tekstin kanssa yhteneväisiin stemmoihin”. Myös Bändin käsikirjassa (Haarala, Kauppinen & Salminen 2018, 80) on lueteltu eri tapoja hyödyntää taustalaulua, kuten kertosakeen tuplaus ja erilaista tunnelmaa luovat kaihoiset ujellukset. Näitä kahta lähdettä sekä omia kokemuksiä tuomia huomioita hyödyntäen laadin seuraavan, mielestäni katta- van ja selkeän jaon taustalaulun rooleista:

- melodian tuplaus stemmalla tai unisonossa (samassa tai eri oktaavissa)
- vuoropuhelu melodian kanssa: kysymys/vastaus/kaiku
- itsenäiset linjat suhteessa melodiaan: rytmiset riffit/sointumatto
- tehosteet: huudot, huohotukset, kiljahdukset

3.2 Stemman tekeminen ja musiikinteorian osaaminen sen tukena

Tärkeää stemmalaulamisessa on musiikin kuunteleminen, ja sitä kautta harmoniakudokseen uppoavan stemman löytäminen. Stemman tekemisessä kannattaa ottaa huomioon helppo ja looginen äänenkuljetus, jolloin linja liikkuu mahdollisimman pienin askelin. (Kiviharju 2019.) Äänenkuljetuksesta puhutaan, kun tarkastellaan soinnun sävelten liikkumista suhteessa toisiinsa siirryttäessä soinnusta toiseen (Heikkilä & Halkosalmi 2017, 162). Kiviharju huomauttaa, että säveltä ei välttämättä tarvitse edes vaihtaa, vaikka alla oleva sointu vaihtuisikin, jos sama sävel sopii uuteen sointuun. Hän kehottaa soittamaan sointuja stemmanteko vaiheessa, jotta kappaleen harmonia on esillä koko ajan. Muuten riskinä on se, että stemman rakentaa liian tiiviiksi pariaksi melodian kanssa ja stemma on ikään kuin uskollisempi melodiakululle kuin harmonialle. Tämä taas saattaa johtaa siihen, että stemma ei niin ikään palvele kokonaisuutta toivotulla tavalla, koska se ei ilmennä muista soittimista tulevaa harmoniaa.

Stemmoja pystyy tekemään hyvin pelkästään korvakuuloltakin, mutta musiikinteorian osaamista voi hyödyntää niiden rakentamisessa. Taustalaulajan kannalta hyödyllistä olisi ymmärtää sävellajeja, hahmottaa intervallien ja sointujen rakenteita, sointutehoja, ja jopa sointukäännöksiä äänenkuljetuksen kannalta sekä tunnistaa vakiintuneita sointukiertoja. Tässä luvussa käsittelen edellä mainittuja musiikinteorian aihealueita.

Tonaalisen eli sävellajillisen musiikin perustana on asteikon ensimmäiselle ja viidennelle asteelle muodostuvien terssirakenteisten kolmisointujen väliset jännitteet (Sibelius-Akatemia 2019b). Sointuyhdistelmien ennustettavuus ja musiikillisten ilmiöiden loogisuus ovat ominaisia tonaaliselle musiikille – toisin sanoen kuulija pystyy hahmottamaan jännityksen ja purkauksen vuorotteluja (Ahonen

2004, 82, 132). Tonaalisuuden keskiössä on lepotilaa edustava ensimmäisen asteen toonikateho, josta lähdetään liikkeelle ja johon palataan. Neljännelle asteelle rakentuva subdominantti- sekä viidennelle rakentuva dominanttiteho edustavat jännitteisyyttä ja pyrkivät purkautumaan toonikalle. Tonaalisen musiikin harmonisten ja melodisten lainalaisuuksien ymmärtäminen auttaa hahmottamaan länsimaista musiikkia. (Murto 2013, 10.) Harmonian kaaren ja sointujen funktioiden hahmottaminen auttaa laulajaa muodostamaan stemmansa harmoniaan istuvaksi.

Terssistema on käytetyimpiä intervaleja taustalaulussa. Sitä voi kokeilla joko melodian ylä- tai alapuolelle, ja se voi seurata melodiaa niin tiiviisti, kuin harmonia antaa myöten. (Kiviharju 2019.) Sointuja voi käyttää eri käännöksinä pelkän perusmuodon lisäksi. Terssikäänöksellä tarkoitetaan sitä, kun soinnun perussävel siirretään oktaavia korkeammalle ja soinnun pohjalle jää terssi. Vastaavasti, kun soinnun terssi nostetaan muiden sävelten yläpuolelle, alimmaksi säveleksi jää kvintti, jolloin puhutaan kvinttikäänöksestä. (Pullinen 1999, 89.) Sointukäänösten hallitseminen palvelee laulajaa äänenkuljetuksellisesti loogisen stemman löytämisessä. Jos sama sävel löytyy seuraavasta soinnusta, voidaan se pitää paikallaan uuteen sointuun edetessä, tai sävelen vaihtuessa siirtyä käyttäen mahdollisimman pientä liikettä (Heikkilä & Halkosalmi 2017, 232).

Rytmimusiikissa on paljon käytettyjä, vakiintuneita sointukiertoja, jotka ovat erilaisia sointujen yhdistelmiä. Yleisimmistä sointukierroista käytetään muusikkopiireissä tiettyjä termejä, kuten dollari- ja Aku Ankka -kierto. Ensin mainittu sointukierto, joka on kuultavissa esimerkiksi Jason Mraz:n kappaleessa *I'm yours*, koostuu duurissa ensimmäisestä, viidennestä, kuudennesta ja neljännestä sointuasteesta (I-V-VI-IV). Mollissa kyseinen kierto koostuu ensimmäisestä, kuudennesta, kolmannesta ja seitsemännestä sointuasteesta (luonnollinen molli: I-VI-III-VII), josta esimerkkinä Robinin kappale *Frontside Ollie*. Aku Ankka -kierto taas muodostuu ensimmäisestä, kuudennesta, neljännestä ja viidennestä sointuasteesta (I-VI-IV-V), kuten B. E. Kingin kappaleessa *Stand by me*. (Vaahervaara 2019.) Sointukierrojen, kuten sointutehojen hahmottaminen, auttaa laulajaa mukautumaan omalla stemmallaan vallitsevaan musiikilliseen kuvaan.

3.3 Stemmojen harjoittaminen ja harjoittaminen

Taustalaulun treenaamisessa lähtökohtina ovat oman äänen ja korvien harjoittaminen. Taustalaulua voi harjoitella muun muassa kuuntelemalla kappaleita, joissa on olemassa valmiiksi stemmoja ja laulamalla niitä kappaleen päälle. Myös oman stemman laulaminen kappaleen päälle voi olla hyvä väylä stemmojen harjoitteluun. (Kiviharju 2019.)

Stemmojen harjoittamiseen voi käyttää erilaisia lähestymistapoja. Ensiksi etsitään yhdessä opettajan johdolla tai itsenäisesti sävellajin perussävel sekä peruskolmisointu. Kappaleeseen perehdyttäessä hyödyllistä kokonaisuuden kannalta olisi, että kaikki laulajat tutustuvat kaikkiin stemmoihin. Ryhmän laulaessa yhtä linjaa opettaja voi soittaa pianolla puuttuvia säveliä. Jos ryhmä laulaa säästyksellisiä ääniä, opettaja voi yksin laulaa melodiaa sen päälle. Jos lähtökohtana harjoitteluun on kokonaisuus, opettaja voi soittaa laulun vaikkapa pianolla tai kuunnelluttaa levytä. Oppilas voi samalla seurata nuottia ja verrata sitä kuulokuvaan. (Sibelius-Akatemia 2019a.)

Sävelpuhtauden kannalta laulajan on hyvä tiedostaa, mitä säveltä hän milloinkin laulaa suhteessa soinnun tärkeimpiin säveliin, perussäveleen ja kvinttiin (Koistinen 2003, 197). Opeteltaessa laulamaan vireessä on tärkeää keskittyä muihin asioihin kuin siihen, osuuko oikeaan säveleen vai ei. Laulu- ja hengitystekniikan hallinta auttavat saavuttamaan paremman sävelpuhtauden. (Pinksterboer 2008, 69.) Stemmaa laulaessa vireen kannalta on myös hyvä keskittyä ympäröivään musiikkiin, johon stemman on tarkoitus uppoutua (Kiviharju 2019).

4 Taustalaulukurssin lähtökohdat

4.1 Sisältö ja materiaali

Taustalaulukurssin sisältö muotoutui vahvan henkilökohtaisen taustalauluosaimiseni sekä seurakuntakontekstin tuntemukseni kombinaationa. Kurssin tarkoituksena oli antaa osallistujille lyhyessä ajassa mahdollisimman käytännönläheisiä apuvälineitä stemmalauluun, joiden avulla he pystyisivät viemään taustalaulutaitoaan itsenäisesti eteenpäin. Siksi kurssi oli ikään kuin läpileikkaus, ”peruspaketti” taustalaulusta. Olen opettanut stemmalaulua ryhmille aikaisemminkin, joten käytännön tasolla ideoista ei ollut pulaa. Haastavinta suunnittelussa oli tehdä kurssista mahdollisimman tehokas ja tiivis mutta monipuolinen paketti. Tuntisuunnitelmat olikin tarpeen tehdä huolella ja kurssikokonaisuus hahmotella jo ennen kurssin alkua. Suunnittelun alkuvaiheessa ajattelin antavani yhtäläisesti arvoa stemmojen laulamiseksi kuin niiden tekemisellekin, mutta pidemmälle pohdittuani päädyin siihen, että kurssilla keskiössä olisi stemmanteko. Tämä päätös johtui siitä, että jumalanpalveluksissa käytettävissä lauluissa harvemmin on valmiita stemmoja, jolloin ne on tuotettava itse. Sisällytin kuitenkin kurssin jokaiselle ohjaukerralle yhden laulun ikään kuin lämmittelyksi, jossa kurssilaiset saivat keskittyä nimenomaan stemmalaulantaan ilman, että stemmaa tarvitsisi itse luoda. Lämmittelylaulujen lisäksi osallistujat pääsivät ohjauskerroilla hyvin käytännön tasolla harjoittelemaan stemmantekemistä työskennellen yksin, parin kanssa sekä ryhmässä. Käsittelimme myös musiikin teorian perusteita, minkä oli tarkoitus antaa työkaluja stemmantekemiseen. Annoin kahdella ensimmäisellä ohjaukerralla myös valinnaisen kotitehtävän. Ne antoivat osallistujille mahdollisuuden paneutua kurssiin hieman enemmän omien resurssien sen salliessa.

Käytännössä kurssin kaikkien harjoitusten pohjalla oli jokin laulu. Laulut ja niiden tekijätiedot löytyvät liitteestä 1, ja kurssilla osallistujille jaetut laulumonisteet erillisinä liitteinä (2-4). Lauluvalintojen taustalla oli muun muassa kappaleiden helpous, jotta ne toimivat selkeinä esimerkkeinä. Toinen pyrkimykseni lauluvalintojen suhteen oli se, että laulut olisivat mahdollisimman monelle valmiiksi tuttuja, jotta niitä ei tarvitsisi varsinaisesti erikseen opetella. Tarkoitus oli kuitenkin antaa

ohjausta nimenomaan taustalauluun, eikä lead-lauluun. Perustelin näkökulmaa myös sillä, että jumalanpalvelustilanteita varten laulut aina harjoitellaan etukäteen, jolloin laulut eivät enää esitystilanteessa ole vieraita, vaan nimenomaan tuttuja. Käytin kurssimateriaalina sekä kevyttä musiikkia edustavia kappaleita, kansanlaulua että seurakuntakontekstista poimittuja hengellisiä lauluja. Kappaleet ilmensivät peruskolmisointuja ja tyypillisiä sointukiertoja. Dollarikierto tuli muun muassa tutuksi kurssilla Zen Cafen *Todella kaunis* -kappaleesta ja Aku Ankka -kierto Hurriganesin kappaleesta *Bourbon street*.

4.2 Ryhmä

Tarve taustalaulukurssille nousi seurakuntayhteisössämme palvelevien laulajien keskuudesta. Yhteisömme laulajat ovat tasoltaan suhteellisen hyviä, vaikka kyseessä onkin vapaaehtoistoimintaan perustuva ja enimmäkseen harrastelijoista koostuva musiikkiryhmä. Tässä työssä tarkoitan harrastelijalaulajilla sitä, että laulaminen on osallistujille harrastepohjaista. Otin yhteyttä laulajiin, jotka olivat aiemmin ilmaisseet kiinnostusta taustalaulun oppimiseen. Kaikki heistä olivat minulle entuudestaan enemmän tai vähemmän tuttuja, ja olin kuullut heidän jokaisen laulavan. He eivät myöskään olleet vieraita toisilleen, vaan osa oli jopa laulanut yhdessä aikaisemminkin. Ryhmäkoon koin hyväksi pitää suhteellisen pienenä, ja juuri sopivasti noin kymmenestä henkilöstä kurssille ilmoitti pääsevänsä kuusi henkilöä. Ryhmäläiset ovat kaikki nuoria naisia, vaikka sinänsä kurssin toimivuuden kannalta sukupuolella tai iällä ei olisi mielestäni ollut juuri merkitystä.

Kaikilla taustalaulukurssilaisilla on ns. ”perushyvä” laulutaito, ja he pystyvät toimimaan esimerkiksi esilaulajana. Kaikilla heistä on musiikillista taustaa joko soitotunneilta tai itse opiskelleena ja seurakuntayhteisössä palvelleena. Ryhmässä oli yksi, jolla oli jo paljon kokemusta taustalaulusta ja stemmojen tekemisestä itse, ja yksi, jolla kokemusta ei ollut käytännössä ollenkaan. Koska osallistujat olivat valmiiksi minulle tuttuja, pystyin kurssin suunnittelussa suhteellisen tarkasti arvioimaan harjoitusten vaikeustason sopivaksi.

5 Taustalaulukurssin ohjaukertojen kuvaus ja havainnot

Taustalaulukurssin ohjaukertoja pidettiin kolme. Ohjaukerrat sovittiin kahden tunnin pituisiksi (2x60min). Tilana toimi hyvin Karelia-ammattikorkeakoulun tilat Tikkarinteellä, musiikinkoulutuksen luokissa. Tein tilavaraukset ajoissa, jotta käyttöömmme varmistui suurempi luokkahuone sekä useampi pieni luokka, joihin pystyin ohjaamaan ryhmäläiset tehtävien tekoa varten. Tässä luvussa kuvailen kurssin etenemistä ja harjoituksia, joita toteutui kurssilla yhteensä seitsemän. Kerron myös omista havainnoistani sekä esittelen otteita osallistujien kommentista kuhunkin asiayhteyteen liittyen.

5.1 Ensimmäinen ohjaukerta

Taustalaulukurssin ensimmäinen tapaamiskerta (3.5.2019) alkoi sillä, että valaisin opinnäytetyön ja niin ikään taustalaulukurssiin liittyvää taustaa. Kerroin lyhyesti myös omasta suhteestani taustalauluun, ja kuinka päädyin tekemään opinnäytetyötäni kyseisestä aiheesta. Olin etukäteen päättänyt, etten sisällytä ohjaukertoihin varsinaista äänenavausta, sillä ohjaukertojen tuli olla mahdollisimman tehokkaita taustalaulun ohjauksen kannalta.

HARJOITUS 1

Lämmittelyksi olin valinnut ryhmälle laulettavaksi Nightwish-yhtyeen coveroiman *Over the hills and far away* -kappaleen kertosäkeistön, joka oli kaikille valmiiksi tuttu, juuri kuten olin toivonutkin. Teimme koko harjoitteen pianon säestyksellä, joka tarjosi harmoniapohjan. Ensin muistuttelimme mieleemme melodian sanojen kera, sitten opetin korvakuulolta valmiin stemman, joka löytyy Nightwishin alkuperäiseltä äänitteeltä. Lopuksi jaoin ryhmän kahteen osaan, jolloin puolet lauloivat melodiaa ja puolet stemmaa, ja laulaessamme lennosta ohjasin puolien vaihdot melodiasta stemmaan ja toisinpäin. Tämän lämmittelyharjoituksen taustalla oli ajatus siitä, että vaikka ryhmäläiset sinänsä olivat jo toisilleen tuttuja, kurssi sai luontevan aloituksen yhdessä laulamalla ja kaikkia yhdessä osallistamalla. Lisäksi harjoitus antoi mahdollisuuden harjoittaa stemmalaulua. Harjoituksen

päätyttyä kehotin ryhmää antamaan itselleen aplodit hyvästä heittäytymisestä. Tämän käytännönharjoituksen jälkeen siirryimme pohtimaan taustalaulua käsitteenä. Pohdimme sitä, kuinka taustalaulua voi niin sanotusti ”tarjota”. Olin kerännyt listan kappaleista, joissa on selkeästi kuultavissa erilaisia taustalauluratkaisuja ja taustalaulun rooleja. Kuuntelimme pätkeä kyseisistä kappaleista, joiden perään sanoitin kappaleessa kuulemamme ilmiön, esimerkiksi ”taustalaulu vastauksena melodialle”. Alla kyseinen lista ja esittelemäni ilmiö:

1. Dharmasoul: Love again (1:10) – melodian tuplaus oktaavissa
2. Justin Bieber: Maria (0:55) - vastaukset melodialle
3. Justin Timberlake: Take back the night (1:17) – ”kysymykset” melodialle
4. Ole Borud: Maybe (0:50) – kaiku melodialle
5. Adele: Rolling in the deep (1:00)
Pharrell Williams: Happy (0:25)
Bill Whithers: Lovely day (0:59) – itsenäinen ”satsi” melodian alla
6. Brad Paisley, Alison Krauss: Whiskey Lullaby (0:50) – melodian tuplaus kolmeäänisenä ”satsina”
7. Rufus, Chaka Khan: Tell me something good (0:57) – huohotus efektit, melodian tuplaus unisonossa
8. Stevie Wonder: You are the sunshine of my life (1:13) – taustaköörillä pitkä sointumatto, lisäksi itsenäinen rytmien linja
9. Aretha Franklin: I say a little prayer – vastaukset säkeistössä, kolmeääninen satsi kertosaäkeistössä, jolloin leadlaulajalla adlip
10. Chris Daughtry: Death of me – kappaleen kokonaisuuden hahmottaminen, taustalaulun tarjoaminen hyvällä maulla kappaleen kaareen ja sen roolin kasvaminen loppua kohden

Kuunneltuamme esimerkit osallistujista huokui kiinnostus ja yksi heistä kommentoi seuraavasti:

”Se on jännä ku noihin ei välttämättä kiinnitä heti huomiota ja nyt ku rupee kuuntelee, ni on silleen et ei vitsi et nehän niinku tuo nimenomaan sen jutun.” (O.A.)

Käsittelin vielä lyhyesti taustalaulun merkitystä ja siihen vaikuttavia seikkoja, kuten kokoonpano ja laulun rakenne. Kerroin myös pääpiirteittäin, minkälaisia stemmoja voi tehdä suhteessa melodiaan – onko stemma esimerkiksi sävelellisesti kaukana melodiasta vai onko niiden suhde tiivis. Mainitsin myös taustalaulamiseen liittyvän tyylinmukaisuuden, joka tämän kurssin yhteydessä on kytkettynä seurakuntakontekstiin ja jumalanpalvelustilanteen kunnioittamiseen.

HARJOITUS 2

Seuraavaksi oli jälleen käytännönharjoituksen vuoro. Olin valinnut tehtävään kappaleen *Bourbon street* jossa on hyvin yleisesti kevyessä musiikissa käytetty Aku Ankka -sointukulku. Laulu ei ollut kaikille entuudestaan tuttu, mutta helppoutensa takia nopeasti omaksuttavissa. Lauloimme kertosäkeen melodiaa yhdessä pianon säestyksellä, ja pyysin ryhmäläisiä äänittämään siitä pätkän puhelimeensa. Sen jälkeen ohjasin ryhmäläiset omiin luokkiinsa, tarkoituksena itse tehdä kertosäkeen melodialle stemma. Harjoitusta ohjeistaessa aistin ryhmässä pientä hermostuneisuutta, kun kävi ilmi, että tehtävä piti tehdä itsenäisesti. Yritin kuitenkin rohkaista ja kannustaa osallistujia kokeilemaan ja heittäytymään. Kyseisen harjoituksen oli tarkoitus toimia ikään kuin lähtötilanteen kartoittajana niin minulle ohjaajana kuin osallistujille itselleen siitä, miten he itsenäisesti lähestyvät stemmantekoa. Annoin ryhmäläisille aikaa stemman työstämiseen ja kiertelin kysymässä, jos joku tarvitsisi apua, mutta kaikki saivat itsenäisesti tuotettua jonkinlaista stemmaa. Annoin mahdollisuuden äänittää stemmat, ja osa äänittikin, mutta osa halusi laulaa stemman mieluummin muiden edessä. Kokosin kohta ryhmäläiset takaisin samaan luokkaan, ja pääsimme kuulemaan kaikki eri stemmat aplodien kera. Stemmatuotoksissa oli keskenään paljon samaa, esimerkiksi monilla stemma lähti samasta sävelestä, joka oli terssin päässä melodiasta. Tämä kertoo siitä, että musiikin kanssa tekemisissä olleiden ”korva” ohjaa hyvin luontaisesti taustalaulun ”perusratkaisuun”, terssistemmaan. Jokainen osallistuja löysi melodialle stemman, enkä ollut sitä epäilytkään. Minulla jopa kävi mielessä tehtävän jälkeen, että tuliko sittenkin valittua liian helppo laulu tehtävän pohjaksi. Toisaalta, tarkoitus olikin aloittaa matalan kynnyksen harjoituksesta, jonka kautta osallistujat pääsivät kokeilemaan siipiään ja saivat onnistumisen kokemuksen.

HARJOITUS 3

Ensimmäisellä kerralla ehdimme ottaa vielä yhden harjoituksen, jonka pohjaksi olin valinnut kappaleen *Todella kaunis*, joka oli kaikille valmiiksi tuttu. Toimimme samoin kuin edellisen tehtävän kanssa, eli lauloimme ensin kertosäkeen melodiaa muutaman kerran, ja ryhmäläiset äänittivät sen puhelimeensa. Sen jälkeen pyysin ryhmäläisiä etsimään sointukulun bassolinjan, kun soitin sointuja pianolla. Perussävelten löydyttyä lauloimme niiden päälle terassin ja kvintin eli peruskolmisoinnut. Lopuksi annoin ryhmäläisten laulaa kolmisointuja pianosäestyksen päälle, kun itse lauloin samaan aikaan melodiaa sanojen kera. Tämän harjoituksen tavoite oli saada ryhmäläisiä hahmottamaan paremmin kappaleen harmoniaa, mikä toivon mukaan auttaisi stemman rakentamisessa, jota he sitten lähtivät pareittain työstämään omiin luokkiin.

Työskentelytuokion päätteeksi tulimme jälleen yhteen ja kukin pari lauloi luomansa stemman ryhmän edessä muiden laulaessa melodiaa pohjalle. Stemmat olivat mielestäni hyvin toimivia. Tässä harjoituksessa ryhmäläisten tuottamissa stemmoissa oli paljon enemmän variaatiota kuin ensimmäisessä stemmantekoharjoituksessa. Totesimme, että stemmoja voi todella tehdä hyvinkin erilaisia, ja muistutin osallistujia sitä, mikä kyky heillä on jo nyt "tarjota" taustalaulua. Ensimmäisen ohjauskerran lopuksi pyysin ryhmäläisiä kirjoittamaan palautetta apukysymysten avulla sekä kertomaan lyhyesti teoria- ja taustalaulutaustastaan. Annoin myös kotitehtäväksi mieltä lauluja, joihin he itse haluaisivat tehdä stemman ja kaipaivat siihen ohjausta ja apua.

5.2 Toinen ohjauskerta

HARJOITUS 4

Toisen ohjauskerran (6.5.2019) aloitimme laulamalla kappaleen *Salaisessa piilopaikassa*, käyttäen tällä kertaa apuna nuottia, joka on raportin liitteenä 2. Laulu on itselleni tuttu seurakuntaympäristöstä, ja siksi uskoin, että se olisi ollut tuttu ryhmäläisillekin, mutta sen tunsikin vain pari osallistujaa. Siispä harjoittelimme yhdessä kappaleen melodian, minkä takia harjoitukseen meni aikaa hieman

suunniteltua kauemmin. Sitten opettelimme nuottiin valmiiksi kirjoitetun stemman. Osallistujat saivat hyvin laulusta kiinni sekä kuulokuvan että nuotin avulla, ja lennossa jälleen ohjasin osien vaihdot melodiasta stemmaan ja toisinpäin, kun lauloimme kappaleen läpi muutaman kerran. Se, että osallistujat pääsivät mukaan lauluun niinkin nopeasti, kertoo heidän kokemuksestaan musiikin parissa toimimisesta sekä kypsyydestään omaksua musiikkia. Ryhmässä laulaminen toki auttaa omaksumista, kun voi tukeutua muihin laulajiin. Kyseinen laulu on nätti muutenkin, mutta oli ilo kuunnella sitä stemman kera ja kyseisen ryhmän naisten laulamana, sillä he lauloivat sen hienosti. Kun eräs osallistuja laulun jälkeen pohti stemmaan lähtemisen haastavuutta, toinen osallistuja kommentoi seuraavasti:

”Mut aika hyvi, jos ei oo tuttu biisi ennestään, vetää tolleen vaan kylmiltään stemmoja!” (O.D.)

Laulamisen jälkeen lähdimme käsittelemään musiikinteoriaa, josta olin valmistellut tiiviin peruspaketin. Jaoin ryhmäläisille nuottipaperia ja kyniä mahdollisia muistiinpanoja varten. Osallistujista kolme mainitsi saaneensa teorialuntemusta soitotunneilta tai koulun musiikintunneilta, ja kaksi itseoppineita instrumenttia soittamalla lähinnä sointujen rakentamisessa. Taulua apuna käyttäen kävin läpi intervallit priimistä oktaaviin sekä niiden laadut, kolmisoinnun rakenteen ja käännökset sekä äänenkuljetuksellisia seikkoja. Ajanpuutteen vuoksi jätin käsittelemättä sointuasteet ja niiden laadut, mutta sointutehoja kuvailin lyhyesti suullisesti ja demoamalla sointujännitteitä pianolla. Toivoin, että musiikin teoriaan tutustumalla osallistujat saisivat lisää työkaluja harmonioiden hahmottamiseen ja sitä kautta stemmojen tekemiseen. Yritin samalla selittää, miksi laulajan on tärkeää hahmottaa laulun harmoniaa, kuten esimerkiksi improvisoimisen perustana.

HARJOITUS 5

Musiikin teoria -paketin jälkeen otimme käsittelyyn laulun *Ei ole ketään toista*, jossa on selkeä harmonia ja joka oli entuudestaan seurakuntaympäristöstä tuttu laulu. Jaoin jokaiselle laulusta nuotin (liite 3), johon kukin sai kirjoittaa soinnut auki sointumerkkien mukaisesti. Näin sointu tuli näkyviin suhteessa melodian säveliin, ja stemman tekemisessä pystyi käyttämään nuottikuvaa apuna. Lau-

loimme laulun säkeen ja kertosäkeen läpi, muistutellaksemme melodian mielimme. Osallistujat jakautuivat pareihin, ja ohjasin heidät jälleen työstämään stemmaa laulun kertosäkeistöön. Hetken kuluttua hain osallistujat takaisin yhteen ja kukin pari sai esitellä stemmansa muiden edessä laulaen. Kaikki olivat jälleen löytäneet jonkun stemman kappaleeseen, ja ratkaisut olivat toimivia.

Tuntisuunnitelmaan olin kaavaillut seuraavaksi käsittelyyn osallistujien itse haluamiaan lauluja, mutta edellinen tehtävä venyi aikataulullisesti siitä, mitä olin suunnitellut, joten viidennen tehtävän jälkeen oli aikaa vain palautteen kirjoittamiselle jälleen muutaman apukysymyksen avulla. Kotitehtävänä kehotin ryhmäläisiä tekemään itse stemman valitsemaansa lauluun ja esittämään seuraavalla kerralla.

5.3 Kolmas ohjauskerta

Kolmannella ja viimeisellä ohjauskerralla (9.5.2019) osallistujia oli kuuden sijaan viisi, mikä oli tiedossa etukäteen. Aloitimme suunnitelmasta poiketen kotitehtävien läpikäymisellä odotellessamme viidettä osallistujaa paikalle. Kolme osallistujaa oli tehnyt vapaaehtoisena kotitehtävän, ja he vuorotellen esittelivät tuotoksensa. Kysyin osallistujilta, oliko stemmanteko vaikeaa, johon yksi heistä vastasi seuraavasti:

Kyl se aluks vähän ku mietin et miten tän nyt alotan ja sitte eka vähän korvakuulolta yritin ja sitte aattelin et niin tähän vois ehkä laittaa nuottiin, ja sit se rupes sujumaan. Joitaki kohtii mietin et mikäköhän tähän sopis --- yllättävän nopeesti se tuli. (O.C.)

HARJOITUS 6

Seuraavan tehtävän taustalla oli improvisoinnin, kokeilun ja heittäytymisen kautta stemman keksiminen. Olin äänittänyt kitaralla neljän soinnun sointukierron ja keksinyt sille melodian sanojen kera, ja laitoin sen soimaan koko ryhmän ollessa läsnä. Äänite demosi tilannetta, jossa laulun peruselementit, melodia ja soinnut, ovat valmiina, ja taustalaulajan tehtävä on tuoda peruspaketin päälle oma lisänsä. Pyysin sitten ryhmäläisiä kokeilemaan äänitteen päälle omaa stemmaa. Huomasin heti, että paineet improvisointiin ja kokeiluihin olivat suuremmat isossa

ryhmässä, sillä osallistujat lähtivät liikkeelle hyvin varovasti, jos ollenkaan. Annoin laulajille reilusti aikaa itse etsiä säveliä, mutta vaikka kaikki eivät stemmaa löytäneet, halusin antaa kaikille mahdollisuuden laulaa jotakin äänitteen päälle. Harjoituksen keskellä kävimme laulaen läpi kolmisoinnut äänitteen päälle, toiveena, että se olisi auttanut saamaan äänistä kiinni. Se ei kuitenkaan merkittävästi auttanut osallistujia luomaan stemmoja, joten otin suuremman roolin ohjauksessa, jotta harjoitus ei jäisi niin levälleen. Toisaalta tilanne kuvasi oivallisesti sitä, että joskus stemman keksiminen voi olla todella työn takana.

Äänitteen pyöriessä kuuntelin läpi ne stemmat, joita muutama osallistuja lauloi ja pyysin heitä vahvistamaan ääntään. Jonkun osallistujan stemman autoin muovautumaan lopulliseen muotoonsa, ja osalle annoin stemman laulaen siinä hetkessä mieleeni juolahtaneen linjan. Tehtävä ei toiminut ihan niin kuin kuvittelin, vaan osallistujien oli hankala heittäytyä ja kokeilla rohkeasti sävelkulkuja äänitteen päälle. Hankalaksi tehtävän teki varmaankin ison porukan kesken kokeileminen ja siinä vastuun ottaminen. Voi myös olla, että äänite oli tunnelmaltaan liian ”vakava”, että siihen ei luontaisesti tehnyt mieli alkaa leikkiä ja kokeilla äänellä, vaan ajoi ryhmäläiset harkitsemaan tarkemmin.

Eräs osallistuja kommentoi, että tilanteessa oli hankala keskittyä omaan tekemiseen, kun ympärillä oli muita, eri stemmaa laulavia. Tässä yhteydessä muistutin ryhmäläisiä siitä, kuinka tärkeää taustalaulajan työskentelyssä on kokonaisuuden kuunteleminen mutta samalla keskittyminen oman stemman tuottamiseen. Huomasin, että kuuntelemiseen auttaa se, että on harjoitellut stemmalinjan valmiiksi, jolloin ei koko huomio ole stemman etsimisessä. Yksi osallistujista pohti, että stemman etsintää helpottaisi se, jos tietäisi ”oman tonttinsa”, eli hakeeko stemmalinjaa esimerkiksi melodiaa matalammalta, jonkun toisen hakiessa melodian yläpuolelta.

HARJOITUS 7

Seuraavaksi jaoin osallistujille sanat *Laulu Suomessa* -lauluun (liite 4), joka oli kaikille entuudestaan tuttu. Lauloimme yhteen ääneen laulun melodian ilman

säestystä. Sitten katsahdimme kappaleen melodiaan nuottikuvana taululla, ja kirjoitin sille stemman. Kerroin tässä yhteydessä erityisesti terssistemmassa, sillä sellaisen pyrimme kansanlauluun tekemään melodian yläpuolelle, vaikka toki poikkeuksia jouduimme tekemään muutamiin kohtiin harmonian takia. Nuottikuva paljasti stemman ja melodian tiiviin suhteen. Terssistema oli käytännössä kaikille ryhmäläisille jo tuttu asia, vaikka teoreettisesti ehkä ei, sillä useita tehtäviä tehdessä moni tarjosi kuulokuvan perusteella terssilähtöistä stemmaa. Muutamalle se oli tietoisesti tuttu ja jo käytössä oleva ”kikka” taustalaulussa, mutta osalle se oivallus tuli kurssin aikana. Opettelimme melodiaa mukailevan stemman ja sitten yhdistimme sen melodiaan. Tähän tehtävään olisi voinut käyttää enemmänkin aikaa, jolloin olisin voinut osallistaa ryhmäläisiä varsinaiseen stemman tekemiseen ja perinpohjaisemmin harjoitella stemman melodian kylkeen. Saimme kuitenkin laulun laulettua hyvin stemmoineen.

Käytännön tehtävien jälkeen palautin vielä mieleen taustalaulun perusasioita ja vinkkejä. Muistutin, että soinnun sävelet ovat suhteellisen turvallisia säveliä stemmana laulettaviksi. Joku oli kirjallisessa palautteessa kysynyt, mikä tekee stemmasta mielenkiintoisen, ja siihen vastasin kuunteluttamalla osallistujille tässä yhteydessä MØ-nimisen artistin kappaleen *XXX 88*, jossa on stemmalaulun runsautta sekä suhteellisen erikoinen stemma kvartti-intervallin muodossa. Puhuimme myös siitä, että lead-laulun tulee aina tulla selkeästi esiin ja taustalaulun tukea sitä taustalla, vaikka taustalaulajan stemma saa toki olla myös mielenkiintoinen ja ”kikkaileva”. Olin koonnut taustalaulun perusasioita ja esimerkkikappaleita lapulle, tulostanut sen (liite 5) sekä pari lappua sävellajeihin liittyen (liite 6). Jaoin laput osallistujille ja kävimme ne lyhyesti läpi. Annoin myös vinkkejä siitä, miten jatkossa osallistujat voisivat kehittää taustalaulutaitoaan. Aikaa olisi ollut viimeisellä kerralla työstää osallistujien itse valitsemaansa kappaleita, mutta suurta tarvetta ei sille tuntunutkaan olevan osallistujien puolesta. Ohjaussession lopuksi osallistujat antoivat vielä viimeiset palautteet.

6 Taustalaulukurssin analysoiminen palautteiden avulla

Mielestäni taustalaulukurssi onnistui hyvin. Koska aiheeni oli hyvin rajattu ja spesifi, toimintatapani ja valintani kurssin toteuttamisessa olivat mielestäni toimivia. Kurssin suunnittelu vaati paljon aikaa ja huolellista arviointia ja tarkastelua siitä, mikä todella olisi hyödyllistä ja oleellista osallistujien kannalta. Hieman jouduin joustamaan tuntisuunnitelmissa, kun aikataulut venyivät tai tarpeet muuttuivat matkan varrella. Joku harjoitus jäi pienemmälle huomiolle tai sivuutettiin kokonaan, mutta uskon kokonaisuuden palvelleen tavoitteitamme hyvin. Seuraavaksi käsittelen ja analysoin kurssilla annettuja palautteita apukysymysten valossa kronologisessa järjestyksessä.

6.1 Ensimmäinen ohjaukerta

a. Mitä ajatuksia sinulle heräsi taustalaulusta? Opitko jotain uutta?

Osallistujien palautteesta kävi ilmi, että monille heistä taustalaulu avautui uudella, mielenkiintoisella tavalla ja he oivalsivat, kuinka monipuolista se voi olla. Viisi kuudesta osallistujasta mainitsi myös, että he saivat oivalluksen sointupohjan käyttämisestä stemmojen rakentamisessa.

Nyt alkaa kuunnella ihan eri tavalla taustoja. Siistiä, hullun mielenkiintoista. Opin uutta, mitä kaikenlaisia erilaisia löytyykään! + miten rakentaa (O.F.)

Tosi mielenkiintoista settiä! Yllätti miten monipuolista ja erilaista ja eri tyyppistä taustalaulantaa on olemassa. Ei ole tullut ajatelleeksi. Opin paljon uutta! (O.B.)

Uutta tietoa eri tavoista laulaa stemmoja ja siitä miten monipuolista se on. Hyviä vinkkejä ja teoriataustaa stemmojen muodostamisesta. (O.C.)

Esimerkit olivat hyviä, joita kuuntelutit --- Uutta oli ehkä se, että voi olla niin monipuolista stemmalaulua ja miten perussointujen avulla niitä rakennetaan. (O.E.)

Kivaa! Hauskaa. Mielenkiintoista. Opin kyllä + myös jäsentämään ajatuksia/tietämystä (O.D.)

Laajensi käsityksiä taustojen erilaisuudesta, sopivuudesta sekä sointupohjan käytettävyydestä. (O.A.)

b. Miltä tehtävät tuntuivat (tuttua/haastavaa/hyödyllistä)?

Palautteissa kolme osallistujaa sanoi, että harjoitukset olivat haastavia, mutta kuitenkin kaikissa palautteissa oli aistittavissa positiivinen lataus, koska moni käytti myönteisiä sanoja kuvaillaessaan harjoituksia.

Mielenkiintoisia tehtäviä, sopivan haastavia ja kannustivat rohkeasti yrittämään. (O.C.)

Tehtävät hauskoja, haastavia mutta hyödyllisiä. (O.F.)

Aluksi jännitti, mutta ne sujuivatkin tosi hyvin ja oikein innostuin! (O.B.)

Kivan simppele aloitus + ei ”liikaa panostusta” ajallisesti tehtäviin niin ei nouse rima liian korkeelle. Tuttua siis, jokseenkin (O.D.)

Tehtävät olivat todella kivoja! Tykkäsin. Oli kiva, että oli henk. koht. tehtävä ja paritehtävä. (O.E.)

Tuntuivat hyviltä ja sopivan haastavilta (O.A.)

Ensimmäinen ohjaukset lisäsi osallistujien mielenkiintoa taustalaulua kohtaan. Se myös tarjosi sopivan tasoisen aloituksen kurssille ja antoi ensimmäiset onnistumisen kokemukset.

6.2 Toinen ohjaukset

a. Uskotko, että sait musiikin teorian ohjauksesta apua stemmojen tekemiseen/laulamiseen?

Kaikki osallistujat uskoivat, että musiikinteorian ohjauksesta oli heille jotakin apua stemmojen tekemiseen. Kuitenkin muutama osallistuja sanoi kaipaavansa lisää vielä harjoitusta ja kertausta.

Kyllä uskon, että oli hyödyllistä käydä läpi musiikin teoriaa stemmojen tekemiseen liittyen. Tuntuu, että tarvitsisi vielä teoriapuoleen harjoitusta ja kertausta. (O.E.)

*Oli apua. Intervallien ja sointukäännösten käyttäminen stemman luomisessa oli hyödyllistä tietoa ja valaisi hyvin teoriataustaa.” (O.C.)
”Ehkä vähän joo; tuntuu että tätä pitäisi harjoitella konkreettisesti enemmän. (O.D.)*

Kyllä! Auttaa järkeilemään stemmoja nuoteista erityisesti. (O.F.)

Lisäksi kaksi heistä mainitsi, että kiinnostus musiikin teoriaa kohtaan heräsi.

Kyllä sain! Vaikka ekaa kertaa tutustuin musiikin teoriaan, oli se tosi mielenkiintoista ja kiinnostus heräsi! (O.B.)

Sointujen käsittely avasi kiinnostusta opiskella sointuja ja teoriaa itsenäisesti. Kyllä selvensi. (O.A.)

b. Miltä paritehtävä tuntui?

Neljä osallistujaa kuudesta kuvaili paritehtävää jokseenkin haastavana, ja kolme käytti harjoituksen kuvailemisessa positiivista adjektiivia.

Mielenkiintoista miettiä toisen kanssa, saa erilaisen kuulovinkkelin. Myös haastavaa kun koettaa löytää 'yhteisen sävelen'. Hyvä pohjustus oli kirjoittaa soinnut pohjalle ja miettiä sitä kautta + kulkuja & niiden helppoutta. (O.D.)

Haasteelliselta! Oli vaikeaa päästä alkuun, mutta saatiin joku ääni aikaiseksi. (O.B.)

Paritehtävä oli hyvä, lisää aikaa olisi voinut olla mutta ihan jees (O.A.)

Paritehtävä oli mukava, mutta hieman haastava. Sointujen soittaminen pianolla tuki stemman etsimistä paremmin, kuin melodian soittaminen (O.E.)

”Yhteisen sävelen” löytäminen oli ehkä haasteellista, mutta eräs osallistuja toi myös toisaalta esille sen, että parityöskentely voi olla voimavara:

Hauska, parista saa varmistusta ja kahdesta päästä tulee enemmän ideoita (O.F.)

c. *Mihin kaipaisit vielä ohjausta?*

Palautteessa kaksi osallistujaa pohti, että kaipaisivat lisää esimerkkejä ja käytännön harjoituksia. Yritin ottaa tämän toiveen huomioon viimeisen ohjauskerran tuntisuunnitelmaa viimeistellessä. Osallistujien toiveissa oli myös muun muassa kuulla stemmalaulun mahdollisista ”kikkakolmosista”.

Ohjauskerroilla on tullut mielestäni kattavasti tietoa erilaisista stemmalaulun muodoista ja miten niitä voi luoda. Eniten kaipaisi vielä lisää käytännön harjoituksia ja esimerkkejä. (O.C.)

Ehkäpä juurikin sitä stemmalaulamista, jos siihen jotakin kikkakolmosia on – miten saada stemmoilla kappaleeseen rytmikkyyttä a cappella-tyyppisesti. (O.F.)

Onko jotain perussääntöjä tai vinkkejä jumislaulujen stemmojen tekemiseen? (O.B.)

Ehkä kaipaisin vielä sitä tietoa/ajatuksia, mikä tekee toisesta äänestä/stemmasta mielenkiintoisen. (O.D.)

Kaksi osallistujaa kertoivat olevansa kiinnostuneita a cappella -tyyppisestä stemmalaulamisesta, mutta jouduin pahoittelemaan seuraavalla kerralla, että kurssi on tiukasti rajattu nimenomaan sellaisen taustalaulun rooliin, jolloin varsinainen säestys tulee muista instrumenteista.

6.3 Kolmas ohjauskerta

a. *Mikä lähestymistapa stemmantekemiseen on tuntunut sinulle luontevimmalta? Vieraalta? Mikä hyödylliseltä?*

Enemmistölle luontevin ja tutuin tapa stemman etsimiseen oli korvakuulolta kokeileminen, ja sitä helpotti melodian äänittäminen. Useat osallistujista mainitsivat myös pianolla sointujen soittamisen stemman etsimisen tukena.

Oman äänen nauhoitus ja siihen päälle kokeilu -> pianon avuksi ottaen (kolmisoinnut) tuntunut luontevimmalta. Haastavinta on mitä enemmän mennään pelkästään teoriapuolelle stemman tekemisessä. (O.B.)

Nauhoitusten päälle improaminen, toki myös pianon ääressä sointuja hyödyntäen. Mutta itsellä menee kyllä vahvasti kokeilemisen kautta (O.A.)

Terssystemman luomisen oppiminen tuntui hyödylliseltä, koska sitä kautta on helpompi hahmottaa muiden stemmojen mahdollisuuksia. (O.C.)

Osallistuja, jolla oli entuudestaan taustalaulusta vähiten kokemusta, erottui palautteessaan muista ryhmäläisistä siinä, että kaikista luontevin tapa hänelle oli rakentaa stemmaa teorian ja nuotin avulla, vaikka koki myös tehokkaaksi äänityksen päälle kokeilemisen omassa rauhassa.

*Tutulta: teorian kautta/nuoteista, vieraalta: spontaanisti korvakuvu-
lolta, tehokkaalta: äänitysten päälle kokeilu (pelkän melodian päälle)
(O.F.)*

- b. Saitko kurssilla sellaista ohjausta sekä apuvälineitä, joiden avulla pystyt itsenäisesti viemään taustalaulutaitoasi (stemman laulamisen taito ja stemman teko) eteenpäin?*

Monet osallistujista kertoivat saaneensa paljon kurssin aikana, niin käytännön vinkkejä kuin myös teoreettista näkökulmaa.

Sain todella paljon! Oon hehkuttanut ja hehkutan edelleen tuota oman äänen äänitysvinkkiä! Best evö! (O.B.)

Soinnut avautuivat enemmän ja uskon että musiikin teorian kautta saan enemmän työkaluja stemmojen kehittelyyn. (O.A.)

Kyllä. Käytännön esimerkit olivat havainnollistavia ja teoriatausta hyödyllistä. (O.C.)

Osasit tosi laajasti ja monipuolisesti avata sitä, että mitä mahdollisuuksia stemmalaulussa on, ja teoria mitä kerroit, mun mielestä tuki. Ja se mitä vastasit kysymykseen: mikä tekee stemmasta mielenkiintoisen, oli mun mielestä tosi hyvä vastaus, koska eihän siihen ole mitään yhtä oikeaa, mutta antaa niinku ideoita. (O.D.)

Osallistuja, jolla taustalaulutaustaa oli vähiten, jäi selkeästi kaipaamaan lisää käytännön harjoittelua:

Sain, erityisesti työkaluja treenata, olisi voinut enemmänkin olla käytännön reeniä, mutta tietty tää aika oli rajallinen. (O.F.)

- c. *Mitä olisit kaivannut enemmän (tämän kurssiajan puitteissa), olisiko joku työtapo ollut mielestäsi tehokkaampi?*

Palautteissa nousi esiin osallistujien tyytyväisyys kurssiin, joka kuitenkin oli ajallisesti hyvin napakka. Kurssi koettiin hyvänä kokonaisuutena - teoria ja käytännön harjoitteet tuntuivat olleen suurimmalta osin hyvässä tasapainossa.

Enempi lauleskelua maybe, käytännön esimerkit buenoja. (O.F.)

Tämän ajan puitteissa oli hyvä paketti, monipuolisesti tuli juttuja ja kerettiin itsekkin treenaamaan, sopivasti teoriaa ja laulua. (O.A.)

Tämä oli erityisen kattava kurssi ja sopivan tiivis! KIITOS (O.B.)

Mielestäni työtavat olivat havainnollistavia ja hyödyllisiä ja kurssiaikaan suhteutettuna käytännönharjoituksia ym. oli riittävästi ja ne kannustavat omatoimiseen harjoitteluun. (O.C.)

Tosi hyvä kokonaisuus: kiva vastapaino teoriaa, kiva kuunnella käytännön esimerkkejä. Kiva päästä ite tekemään, tehdä yhdessä, tehdä yksin, kaikkea vähän! En muista, että oisin ikinä ehkä ollut näin lyhyellä kurssilla, jossa ois tullut sellainen fiilis, et niin monipuolisesti ja kuitenkin kokonaisuutta palvelevasti oltais tehty juttuja. En jäänyt oikeastaan kaipaamaan mitään erityistä. (O.D.)

Kurssin tavoitteena oli nimenomaan antaa osallistujille työkaluja taustalaulutaitonsa itsenäiseen kehittämiseen, mikä toteutui hyvin. Käytännönharjoitukset tukivat työkalujen oppimista ja omaksumista, mutta antautuvampi käytännönharjoittaminen jää osallistujien omatoimisen työskentelyn varaan.

6.4 Mainitsemisen arvoista

Kurssilla vallitsi positiivinen ja kannustava ilmapiiri, mikä toki oli myös sen ansiota, että kaikki olimme toisillemme valmiiksi tuttuja. Alla muutama ote palautteista:

Tehtävät vaatii rohkeutta ja heittäytymistä, mutta onneksi turvallinen ympäristö. (O.F.)

Ihanaa, että sai olla niin rennosti, ja silti niinku tehdä ja oli antoisaa. (O.D.)

Osallistujat uskalsivat kysyä mieltä askarruttaneista asioista, kommentoivat tekemiämme havaintoja ja usein myös huumori ja naurahdukset olivat ohjaustilanteissa vahvasti läsnä. Ryhmäläiset osallistuivat ja lähtivät harjoitusten pariin suurimmalta osin rohkeasti ja reippaasti, mikä teki ohjaajan työstäni helppoa.

7 Pohdinta ja johtopäätökset

Opinnäytetyöprosessi oli aiheensa ja käytännönläheisyytensä takia innostava, mutta kuitenkin haastava. Jouduin terästytykseen pedagogisessa ajattelussani taustalaulukurssia tuottaessani mm. sen takia, että lähdemateriaalia tämän tyyppiselle kurssille ei oikeastaan ole. Seurakuntakonteksti muovasi hieman taustalaulukurssin sisältöä, mutta taustalaulun tarkastelu oli kokonaisuudessa laajaa, ja opinnäytetyö todella palveli käytännön elämää, mikä on minusta tärkeintä ja merkityksellistä. Alun perin ajatukseni oli tehdä opinnäytetyöstä yleisemmin stemmalaulua käsittelevä paketti, mutta olikin hyvä, että työn rajaaminen tapahtui kyseisellä tavalla. Näin työstä oli jo tekovaiheessaan hyötyä muille. Kurssin tuottamat hedelmät toivottavasti alkavat näkyä ja kuulua seurakuntamme tilaisuuksissa käytännön tekemisen yhteydessä.

Omien havaintojeni ja osallistujien palautteiden perusteella voisi todeta, että taustalaulun ohjauksessa harrastelijalaulajille on hyvä ottaa huomioon tiettyjä asioita, kuten laulajien tausta ja lähtötaso ja sitä kautta heidän tarpeidensa kartoittaminen. Ylipäätään taustalaulunohjauksen on hyvä olla mahdollisimman monipuolista, jotta se palvelee erilaisia oppijoita. Ohjauksessa erityisen tärkeää mielestäni on käytännönläheisyys. Laulajille tulee esitellä esimerkkejä, jotka havainnollistavat teoreettista aiheen tutkiskelua, ja käytännön harjoituksia tulee toteuttaa mahdollisimman paljon, koska itse tekemällä oppii usein parhaiten. Työskentelymuodoissa kannattaa ottaa huomioon myös eri ryhmäkoot, jolloin osa tehtävistä tehdään yksin, osa parin kanssa.

Taustalaulun määrittely ja tutkiminen sen koko kirjossaan avartaa laulajien käsitystä aiheesta. Kaikille kurssille osallistuneille oli hyvin luontevaa etsiä stemmoja

korvan varaisesti, joten se voi toimia ohjauksessa hyvänä lähtökohtana, oli sitten kyseessä aloittelijat tai harrastelijat. Laulajia kannattaa kannustaa luottamaan omaan korvaansa, etenkin silloin kun kyseessä on musiikin parissa paljon tekemisissä olevia harrastelijoita, joilla musiikin kuuntelu on jo kehittyneempää. Stemmoja kannattaa luoda ja laulaa. Valmiiden stemmojen laulaminen auttaa aihetta opiskelevia hahmottamaan taustalaulun mahdollisuuksia. Myös musiikin teoria voi olla oiva työkalu stemmojen rakentamiseen, kunhan se ei sammuta intoa impulsiiviseen stemmalaulamiseen ja improvisointiin. Muun muassa harmoniakokonnaisuuden ja kolmisoinnun hahmottaminen tukevat stemmanrakentamista.

Ohjaajan rooli muotoutuu ryhmän taitotason perusteella; jos osallistujilla on musiikillista taustaa ja laulutaitoa, voi heille antaa paljon tilaa omatoimiseen työskentelyyn, kuten oli tilanne meidän kurssillamme. Jos taas kyseessä olisi enemmän alkeissa oleva ryhmä, heitä tulisi ohjata enemmän kädestä pitäen tarkemmilla ohjeilla ja käytännön avulla. Ohjaaja voi käyttää apunaan nuottia tai instrumenttia kuten pianoa, riippuen tilanteesta, ja miten aihetta haluaa lähestyä. Taustalaulua voi myös lähestyä puhtaasti lauluinstrumentin kautta. Koska taustalaulu on paljolti sellaisella hämärällä alueella, jossa ei ole selkeää ”oikeaa ja väärää”, ohjaajan roolissa korostuu laulajien kannustaminen ja rohkaiseminen luottamaan itseensä ja ”korvaansa”.

Valmistelemäni taustalaulukurssikokonaisuus on erinomaisesti hyödynnettävissä muuhunkin taustalaulun opetukseen, toiseen kontekstiin, ja silloin voi valita erilaisen painotuksen aiheeseen. Kokonaisuus jää ehdottomasti itselleni ammatilliseen työkalupakkiini, josta voin sen tarjota joko uudelleen seurakunnan musiikkiyhteisölle tai vaikkapa kansalaisopistolle. Opinnäytetyön jatkotutkimusmahdollisuutena olisi esimerkiksi taustalaulukurssin soveltaminen erilaisten musiikkioppilaitosten käyttöön.

Lähteet

- Ahonen, K. 2004. Johdatus musiikin oppimiseen. Helsinki: Finn Lectura.
- Grant, C. & Grant, D. 2003. Essential Guide for Aspiring Pop Stars - You can sing. Lontoo: Carlton Books Limited.
- Haarala, L., Kauppinen, H. & Salminen, A. 2018. Bändin käsikirja. Helsinki: Into.
- Hapuoja, M. 2015. Koko kroppa laulaa. Helsinki: Gummerus.
- Heikkilä, P. & Halkosalmi, V. 2017. Musiikin teorian, säveltapailun ja nuottikirjoituksen oppikirja Tohtori Toonika. Helsinki: Otava.
- Kiviharju, H. 2019. Stemmalaulamisen alkeiskurssi. Rockway. <https://www.rockway.fi/laulu/stemmalaulamisen-alkeiskurssi/>. 22.5.2019.
- Koistinen, M. 2003. Tunne kehosi - vapauta äänesi. Äänitimpurin käsikirja. Helsinki: Sulasol.
- Metsämuuronen, J. (toim.). 2006. Laadullisen tutkimuksen käsikirja. Helsinki: International Methelp.
- Murto, M. 2013. Soivat soinnut I. Ikaalinen: Modus Musiikki.
- Ollila, A. 2019. Sovittamisen perusteita. <https://www.rockway.fi/biisinteko/sovittamisen-perusteita/>. 21.5.2019.
- Pinksterboer, H. 2008. Tipbook: Vocals – The Singing Voice, The Complete Guide. Milwaukee: Hal Leonard books.
- Pullinen, E. 1999. Nuottien salattu maailma. Helsinki: Opintotoiminnan Keskusliitto.
- Renwall, C. 2007. Studiotyöskentely. Teoksessa J. Annala, Pop-laulajan arkipäivä (s. 60 - 61). Helsinki: Sulasol.
- Sibelius-Akatemia. 2019a. Melodialinjan harjoittaminen. <http://www2.siba.fi/aleatori/index.php?id=236&la=fi>. 23.5.2019.
- Sibelius-Akatemia. 2019b. Tonaalisuus. http://www2.siba.fi/historia/1900/germaaniartikkelit/tonaalisuus_germ.html. 24.5.2019.
- Tuhansien raitojen miehet. 2017. Dokumenttielokuva. Ohjaus Tommi E. Virtanen. Yle Teema Fem 2.12.2017.
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.
- Vaahervaara, T. 2019. Korvaparantola. <https://sites.google.com/site/korvaparantola/home/sointuasteet/poppitunti-15>. 22.5.2019.

Lista taustalaulukurssilla käytetyistä lauluista (tekijätietoineen)

Bourbon street (esittäjä Hurriganes)

säv. Henry "Remu" Aaltonen & Pekka "Albert" Järvinen,
san. Jim Pembroke

Ei ole ketään toista (esittäjä Tommi Kalenius)

säv. Tommi Kalenius, san. Anna-Mari Kaskinen

Laulu Suomessa (Arvon mekin ansaitsemme)

säv. trad. suomalainen kansansävelmä & san. Jaakko Juteini

Over the hills and far away (cover-esittäjä Nightwish, alkup. Gary Moore)

säv. & san. Gary Moore

Salaisessa piilopaikassa (alkup. esittäjä Andy Park)

säv. & san. Andy Park, suom. Cai & Katja Talvio

Todella kaunis (esittäjä Zen Cafe)

säv. Samuli Putro, Kari Nylander & Peter Parkkonen, san. Samuli Putro

Nuotti: Salaisessa piilopaikassa

Salaisessa piilopaikassa (22)

Jabamattimän synfonisen yhtiön lauluja

© 2010 The Secret [suo. Andy Park, [suo. Andy Park] ja [suo. Carip Kerttu Tassio

♩ = 124

A

E E2/G# A

1. Sa-lai-ses - sa pii-lo-pai - kas - sa, _____
 2. Maali - vii - vaa koh-ti juok - sen nyt, _____

C#m7 B A

hil-jai-suu - des - sa Sä oot. _____
 jot-ta sai - sin pal - kin non. _____

E E2/G# A

Tuo-ki - os - sa hil-jai-ses - sa o - do - tan Sua, kai - paan nyt vain
 Kaik-ki es - teet taak-se jä - tän, lä - hem-mäs Sua ha - lu - an vain,

C#m7 B A

pa-rem-min Sua tun - te - a. _____
 pa-rem-min Sua tun - te - a. _____

B

E B C#m7 A

Tun - te - a Si - nut, kuul - la Sun ää - ne - si,
 Kos - ket - taa Su - a, näh - dä Sun kas - vo - si,

E B A

ha - lu - an e - nem - män. _____
 tun - te - a Si - nu a. _____

Nuotti: Ei ole ketään toista

129

Ei ole ketään toista

San. Anna-Mari Kaskinen

Säv. Tommi Kalenius

1. On yk-si, jonka nimi kaikuu halki taivaiden, on
 yk-si, jo-ta ku-mar-ta-vat jou-kot en- kel-ten. On yk-si, joka suurempi on
 mah-ta-vi-a maan, hän ko-ko luo-ma-kun-nan täyttää kirk-kau-del-laan, hän
 ko-ko luo-ma-kun-nan täyttää kirkkaudellaan. 2. On
 yk-si, jon-ka rak-ka-us saa ki-vet lau-la-maan, on yk-si, jo-ka milloinkaan ei
 hyl-kää luo-tu-jaan. On yk-si, joka kuo-li, jot-ta saam-me e-lä-män, ei
 o-le ketään tois-ta, y-lis-tet-ty ol-koon hän, ei o-le ketään tois-ta, y-lis-
 tet-ty ol-koon hän. Hän on aut-ta-jam-me ai-no-a.
 Hän on kuninkaamme. Hän on kuo-le-man-kin voit-ta-ja

C G/H D G

Jee - sus, hal - le - lu - ja.

Em9 D/F# G D/F#

3. Jos luu-let, et-tet rii-tä, kat-so Luojan hyvyyteen, jos

Em Hm C

luu-let, et-tet jak-sa, kat-so lohdun syvyyteen. Ei mikään riis-tää si-nu-a voi

G/H Am G/H C D G

hänen kädestään, kun uu-vut, ai - na suo - jan saat vain hänen lähellään, kun

Am G/H C D G

uu - vut, ai - na suo - jan saat vain hänen lä-hel-lään. Hän on

D. S. al Coda

D D/F# Gsus G

Hän on aut - ta - jam - me ai - no - a.

D/F# G D/F# Gsus G

Hän on kuninkaamme. Hän on kuo - le - man - kin voit - ta - ja

C G/H D C G/H C D

Jee - sus, hal - le - lu - ja, hal - le - lu - ja.

G Em9 D/F# G

Sanat: Laulu Suomessa

ARVON MEKIN ANSAITSEMME (Laulu Suomessa)

Sanat Jaakko Juteini (1781-1855), Suomalainen kansansävelmä

C G^7 C
 1. Arvon mekin ansaitsemme Suomenmaassa suuressa,
 C G^7 C
 vaikk' ei riennä riemuksemme leipä miesten maatessa.
 F C G^7 C
 Laiho kasvaa kyntäjälle, arvo työnsä täyttäjälle.
 Dm G^7 C Dm G^7 C
 Lal-la-la-la-la lal-lal...

2. Suomen poika pellollansa työtä tehdä jaksaa pi.
 Korvet kylmät voimallansa perkailee hän pelloksi.
 Rauhass' on hän riemullinen, mies sodassa miehuullinen.
 Lal-la-la...

3. Suomen tytön poskipäihin veri vaatii kukkaset,
 hall' ei pysty harmaa näihin, näit' ei pane pakkaset.
 Luonnossa on lempeyttä, sydämessä siveyttä.
 Lal-la-la...

4. Opin tiellä oppineita Suomessa on suuria.
 Väinämöisen kanteleita täällä tehdään uusia.
 Valistus on viritetty, järki hyvä herätetty.
 Lal-la-la...

Taustalaulu-materiaalilappu

TAUSTALAULU

laatinut Sini Poikkimäki 2019

esimerkkejä taustalaulun rooleista:

1. Death of me (Chris Daughtry) - biisin kaari, stemmojen lisääntyminen/kasvaminen loppua kohden
2. Love again – liidimelodian tuplaus eri oktaavissa (0:50)
3. Maria (Justin Bieber) – vastaukset (0:55)
4. Take back the night (Justin Timberlake) – ”kysymykset” (2:55)
5. Maybe (Ole Borud) – kaiku (0:50)
6. Rolling in the deep (Adele) 1:00, Happy (Pharrell Williams) 0:25, Lovely day (Bill Whithers) 1:00 – itsenäinen satsi melodian alla
7. Whiskey Lullaby (0:50-2:00)– kolmeääninen (tuplaus) satsi
8. Tell me something good (0:50) – efektit, unisono (=yksiääninen) tuplaus
9. You are the sunshine of my life (1:10) – taustakööri pitkät linjat (itsenäinen linja)
10. I say a little prayer – vastaukset a-osassa, kolmeääninen satsi b-osassa (liidi adlip!)
11. XXX (MO) – stemmarunsautta, huudot, itsenäiset linjat, tuplaukset, uu-taustakööri

Tärkeää taustalaulun tarjoamisessa on kokonaisuuden kuunteleminen ja hahmottaminen, ja sitä kautta kokonaisuuden tukeminen.

- taustalaulu tuo jotakin lisää kappaleeseen (taustalla, ei liikaa esillä)
- huomioi kokoonpanon vaikutus (pianosäestys, iso bändi..)
- laulun rakenteen vaikutus (biisin kaari)
- ”yhteislaulullisuuden” huomiointi, ”tyylinmukaisuus” (ja jumalanpalvelustilanteen kunnioitus)

Miten rakentaa stemmoja?

- melodian ala-/yläpuolella
- tiivis, kaukana (suhteessa melodiaan)
- liidimelodiaa mukaileva/itsenäinen (esim. paikallaan pysyvä vaikka tuplaa tekstiä)
- helposti laulettava (looginen ja selkeä äänenkuljetus)

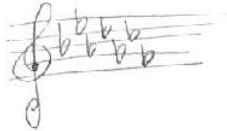
- soinnun sävelet turvallisia
- terssistemmaa voi aina kokeilla
- korvakuulolta leikkien ja kokeillen, musiikin teoriaa hyödyntäen (sointujen aukikirjoittaminen nuottiin)

Miten kehittää taustalaulutaitoa (laulutaito ja stemmanluominen)?

- b. korvan kehittäminen (stemmalinjan löytäminen, harmonian hahmottaminen)
- monipuolisen musiikin kuuntelu
 - valmiiden stemmojen etsiminen ja laulaminen lauluista
 - stemmojen tekeminen (biisien päälle)
 - leikkiminen, heittäytyminen
 - tavoitteelliset solfaharjoitukset
 - harmonian hahmottaminen laulamalla vaikka biisin mukana, perusääni (basso) ja sointu
 - *"Dollarikierto"* Duurissa: I-V-VI-IV (esim. Jason Mraz: I'm yours, Bethel Music: Forever), mollissa: I-VI-III-VII (esim. Beyonce: If I were I boy)
 - *"Aku Anka -kierto"* I-VI-IV-V (esim. Paul Anka: Diana, Hurriganes: Bourbon street & My only one)
 - intervallien harjoittelu laulamalla
 - kerää muistilista esimerkkilauluista, joissa tietty intervalli esiintyy selvästi (esim. *Rati riti ralla* alkaa suurella terssillä, s3)
- c. laulun kehittäminen (volyyymi, sävy, **vire!**)
- laulutekniikan harjoittaminen (laulutunnit)
 - lauluryhmässä laulaminen (yhtye, kuoro)
 - oman laulun äänittäminen
 - palaute muilta

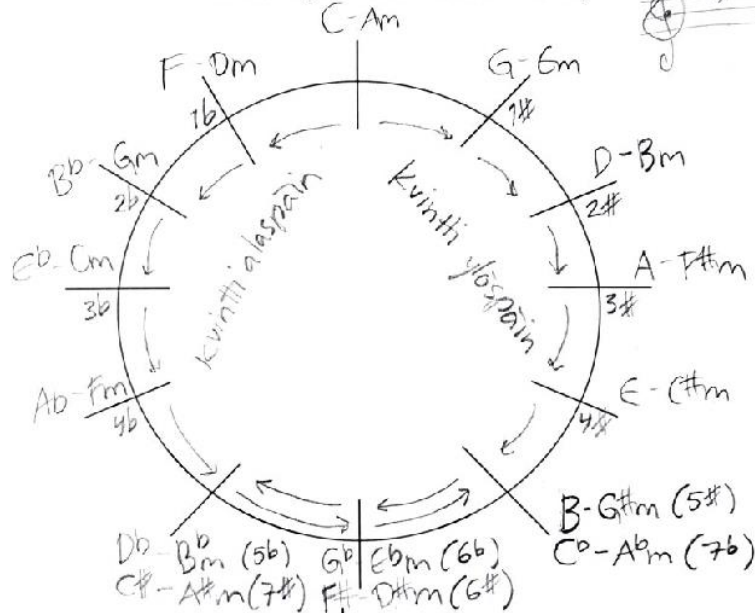
Kurssilla jaetut musiikinteorianomisteet

alennusmerkit

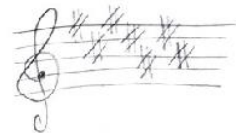
Sävellajit:
Kvinttiympyrä

C-duuri (rinnakkaismollin 3. sävel)
a-molli (rinnakkaisduurin 6. sävel)

Huom! suom. merkintätapa:
H & B
tässä lapussa:
B & Bb

ylennysmerkit

Alennusmerkkipuoli

Etene alaspäin seuraavasti:

- 1) Etsi duuriasteikon neljäs sävel
Se on uuden asteikon pohjasävel
- 2) Luettele uudesta pohjasävelestä alkaen edellisen asteikon sävelet.
- 3) Alenna asteikon 4. sävel.
Uusi duuriasteikko on valmis.
- 4) Rinnakkaismollin löytämiseksi etsi asteikon 6. sävel ja luettele sävelet siitä alkaen.
Uusi molliasteikko on valmis.
- 5) Ota juuri tekemäsi duuriasteikko muokattavaksi ja siirry taas Kohtaan 1.

Korotusmerkkipuoli

Etene alaspäin seuraavasti:

- 1) Etsi duuriasteikon viides sävel
Se on uuden asteikon pohjasävel
- 2) Luettele uudesta pohjasävelestä alkaen edellisen asteikon sävelet.
- 3) Korota asteikon 7. sävel.
Uusi duuriasteikko on valmis.
- 4) Rinnakkaismollin löytämiseksi etsi asteikon 6. sävel ja luettele sävelet siitä alkaen.
Uusi molliasteikko on valmis.
- 5) Ota juuri tekemäsi duuriasteikko muokattavaksi ja siirry taas kohtaan 1.

Duurilla ja sen rinnakkaismollilla on sama etumerkintä (= saman verran ylennystä/ alennuksia).
esim. C-duuri } ei yhtään
a-molli } #/b

#-duurit	b-duurit
G iden David Aatami Eeva Hynnäsivät Fis sasta Cis sään	F ilkeistä B oxiista Es iin AS tuu DGS pootti (=hullu) GES tapon Ces
#-Mole IT	b-Mole IT
E lina H eiti Fis korssin Cis kokeset Gis elon ja Dis elon Ais anariksi	D avid G iden C eläns F aana B ummasivat Es leinailta A seen

